

پیش‌بینی رابطه سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی و مهارت اجتماعی

فاطمه ویانی*

چکیده

مقدمه: سازگاری تحصیلی چندبعدی است و از عوامل متعدد تأثیر می‌پذیرد، پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دوره‌ی اول متوسطه بر اساس خودکارآمدی، مهارت اجتماعی آنان انجام شد.

روش پژوهش: روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه شهر همدان به تعداد ۴۷۰۰ نفر تشکیل می‌داد که از بین جامعه‌ی آماری فوق تعداد ۲۴۵ نفر دانش‌آموز دختر با استفاده از روش تصادفی طبقه‌ای نسبی به عنوان نمونه آماری انتخاب شد. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های خودکارآمدی ماتسون و همکاران و مهارت اجتماعی بار-آن استفاده شد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیری مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد، بین سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه با خودکارآمدی و مهارت اجتماعی رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیری نشان داد متغیرهای خودکارآمدی و مهارت اجتماعی ۳۴ درصد از واریانس سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه را به طور معنی‌داری پیش‌بینی کنند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد بین، سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی و مهارت اجتماعی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: خودکارآمدی، دانش‌آموز، سازگاری تحصیلی، مهارت اجتماعی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۸ **تاریخ پذیرش نهایی:** ۱۴۰۲/۲/۳۰

استناد: ویانی ف، پیش‌بینی رابطه سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی و مهارت اجتماعی، خانواده و بهداشت، ۱۴۰۲؛ ۱۳(۱): ۱۲۰-۱۰۸

^۱- دانشجوی دکترای روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. **نویسنده مسئول**

Fatemeviyani2470@gmail.com,

© حقوق برای مؤلف (آن) محفوظ است. این مقاله با دسترسی آزاد در خانواده و بهداشت تحت مجوز کرییتو کامنز <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> منتشر شده که طبق مفاد آن هرگونه استفاده غیر تجاری تنها در صورتی مجاز است که به اثر اصلی به نحو مقتضی استناد و ارجاع داده شده باشد.

مقدمه:

از جمله چالش‌هایی که دانش‌آموزان در دوران تحصیل و در محیط آموزشی پیش روی دارند، تفکرات آن‌ها در ارتباط با توانایی کنار آمدن با عواملی است که بر سازگاری‌شان تأثیرگذار باشد (۱)، دوران تحصیلی، دوره‌ای از زندگی است که در آن تغییرات شناختی و اجتماعی سریعی اتفاق می‌افتد. کنار آمدن با چنین تغییراتی مستلزم آن است که فرد از توانایی سازگاری مناسبی برخوردار باشد (۲). سازگاری تحصیلی به مجموعه واکنش‌هایی گفته می‌شود که به وسیله‌ی آن فرد آماده می‌شود تا پاسخی موزون و هماهنگ با شرایط مدرسه و فعالیت‌هایی که آن محیط از وی می‌خواهد، ارائه نماید. سازگاری تحصیلی شامل رضایت از مدرسه، پیشرفت تحصیلی، مورد علاقه بودن از طرف معلم، ارتباط با سایر دانش‌آموزان، نظر مسئولین مدرسه نسبت به عملکرد دانش‌آموز و موارد دیگر می‌شود (۳).

مفهوم گسترده‌ی سازگاری تحصیلی شامل بیش از یک توان بالقوه‌ی تحصیلی در دانش‌آموز است. به عبارتی، انگیزش برای یادگیری، انجام کار جهت مواجهه با نیازهای تحصیل، داشتن حس روشنی از اهداف و رضایت عمده‌ی با محیط تحصیل که بخش‌های مهم سازگاری تحصیلی یا آموزشی به شمار می‌آیند (۴)، توانمندی‌ها و شایستگی‌های اجتماعی و هیجانی از عوامل تعیین کننده و تأثیرگذار بر سازگاری تحصیلی محسوب می‌شوند (۵)، در سازگاری تحصیلی، کسب دانش، مهارت‌های شناختی، فراشناختی و انگیزشی، علاقه به تحصیل و مدرسه، احساس شایستگی به فعالیت‌های آموزشی، ارزشیابی مثبت از کار و فعالیت‌های او از سوی دیگران محسوب می‌شود (۶).

بیکر و سایرین^۲ (۷)، معتقدند سازگاری تحصیلی یک مفهوم چندبعدی بوده و به معنای توانایی افراد در پاسخ‌گویی موفقیت‌آمیز به تقاضاهای متنوع و مختلف محیط آموزشی است. آن‌ها سازگاری تحصیلی را به عنوان داشتن نگرش‌های مثبت به اهداف تحصیلی وضع شده، کامل کردن شرایط تحصیلی، مؤثر بودن تلاش برای رسیدن به این شروط و نگرش مثبت به محیط تحصیلی تعریف نموده‌اند.

سازگاری تحصیلی یا آموزشی را می‌توان از طریق رضایت ذهنی فرد از ارتباطات بین‌فردی در محیط آموزشی و همچنین با عملکرد تحصیلی مشخص کرد (۳)، سازگاری تحصیلی ناظر به توانمندی فراگیران در انطباق با شرایط و الزامات تحصیل و نقش‌هایی است که مدرسه به عنوان یک نهاد اجتماعی فراوی آنها قرار می‌دهد (۸).

به عقیده‌ی پالاک و لامبورن^۳ (۹) سازگاری تحصیلی با عواملی مثل رفتار صمیمانه‌ی معلم، نگرش دانش‌آموز به مدرسه و حمایت خانواده ارتباط دارد. هیلاری و برنت^۴ (۱۰) مفهوم سازگاری تحصیلی را مشتمل بر چیزی غیر از صرف توان بالقوه‌ی تحصیلی دانش‌آموزان تلقی کرده‌اند. روسر، اکلس و ساموروف^۵ (۱۱) بیان کرده‌اند دانش‌آموزانی که در امر سازگاری تحصیلی مشکل دارند، مشکلات آنها غالباً در سایر ابعاد نیز تظاهر می‌کند.

باکر و سیریک (۱۲) انگیزه برای یادگیری، انجام اعمالی برای برآورده ساختن الزامات و نیازهای تحصیلی، داشتن درک واضحی از اهداف تحصیلی و رضایت کلی از محیط تحصیلی را به عنوان برخی مولفه‌های سازگاری تحصیلی معرفی کرده است. سازگاری بخش مهم از زندگی دانش‌آموزان می‌باشد و مهم است که عوامل تأثیرگذار بر آن شناخته شود. سازگاری برآیند تأثیر عوامل متعدد از جمله عوامل سه‌گانه‌ی فردی، جمعیتی، عوامل شخصیتی و عوامل متغیرهای موقعیتی-محیطی است (۱۳).

۲. Baker, Siryk

۳. Pallock, Lamborn

۴. Hillary, Brent

۵. Roeser, Eccles, Sameroff

<https://sanad.iau.ir/Journal/fhj/Article/1213760>, D.O.R. 20.1001.1.23223065.1402.13.1.9.6

ارتباطات در کلاس درس به عنوان یکی از وسایل لازم برای آموزش است. دانش‌آموزانی که دارای مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی موثر هستند، ارتباطات را به عنوان وسیله‌ای در حل مشکلات دانسته و در زمینه‌ی تحصیل، به گونه‌ای سازگارتر عمل می‌کنند (۱۴).

بنا به تعریف، مهارت‌های اجتماعی به رفتارهای آموخته شده و مقبول جامعه اطلاق می‌شود، رفتارهایی که شخصی می‌تواند با دیگران به نحوی ارتباط متقابل برقرار کند که به بروز پاسخ‌های مثبت و پرهیز از پاسخ‌های منفی بیانجامد (۱۵)، مهارت‌های اجتماعی مجموعه‌ای پیچیده از مهارت‌ها می‌باشد که برای سازگاری و کنارآمدن با موقعیت‌های مختلف اجتماعی ضروری بوده و رابطه سالم را پرورش و عملکرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۱۶)، این مهارت‌ها از رفتارهای مشخص و مشتمل بر توانایی شروع ارتباط و ارایه پاسخ تشکیل شده‌اند و احتمال دریافت تقویت اجتماعی را به بیشترین حد می‌رسانند و نیز ماهیتی تعاملی دارند و وابسته به موقعیت هستند (۱۷).

فقدان خودکارآمدی مؤثر می‌تواند منجر به هیجانات منفی، اضطراب، افسردگی، تنهایی، احساس انزوا، و خودپنداره‌ی ضعیف شود (۱۸)، به عنوان تفکر اولیه می‌توان بیان نمود که ناسازگاری کودک در مدرسه در این موارد مشاهده خواهد شد (۱) ناتوانی دانش‌آموز در موفقیت تحصیلی در زمان قانونی، (۲) عدم موفقیت دانش‌آموز در یک یا همه فعالیت‌های یادگیری، (۳) ناتوانی دانش‌آموز در پذیرش هنجارهای سازمانی مدرسه و (۴) ناتوانی دانش‌آموز در پاسخگویی به انتظارات مرتبط با روابط مدرسه و خانواده (۱۹). با این تفاسیل باید توجه داشت که سازگاری تحصیلی با ورود نوجوان به دوره‌ی متوسطه اهمیت بیشتری پیدا می‌کند.

از جمله متغیرهای شخصیتی که بر سازگاری تحصیلی تأثیرگذار است مهارت اجتماعی است. مهارت اجتماعی آمیزه‌ای از شایستگی‌ها، مهارت‌ها و تسهیل‌کننده که رفتار هوشمندانه را تحت تأثیر قرار می‌دهند (۲۰)، هیجان‌ها و نیز چگونگی کنار آمدن با آنها بخشی از شخصیت آدمی هستند و بر سلامت وی تأثیر می‌گذارند (۲۱)، مفهوم مهارت اجتماعی ژرفای تازه‌ای به هوش انسان بخشیده است و آن را به توانایی ارزیابی هوش عمومی فرد، دیگران، سازگاری و انطباق با محیط آموزشی که برای موفق شدن در برآوردن خواسته‌های تحصیلی لازم است، ارتباط دارد و یک توانمندی تاکتیکی در عملکرد فردی محسوب می‌شود؛ در حالی که هوش شناختی، دارای قابلیت استراتژیک و درازمدت است. مهارت اجتماعی پیش‌بینی موفقیت را ممکن می‌سازد، زیرا نشان می‌دهد که چگونه فرد بلافاصله دانش خود را در موقعیت‌های مختلف به کار می‌گیرد. به عبارت دیگر مهارت اجتماعی به تفاوت‌های افراد در ادراک، پردازش، تنظیم و به‌کارگیری اطلاعات هیجانی اشاره دارد (۲۲)، در واقع مهارت اجتماعی در پرورش سازگاری تحصیلی، پیش‌بینی اهداف مطلوب در آینده و نیز در سازگاری با استرس‌های مزمن و اضطراب امتحان نقش اساسی دارد (۲۳).

این که چه عواملی بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد، یا سهم و مشارکت هر عامل چه اندازه است، همواره از حیطه‌های و سؤال‌های مورد علاقه‌ی پژوهشگران تربیتی بوده است. مطمئناً مجموعه‌ای از عوامل فردی و محیطی یا عوامل شناختی بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. البته در هیچ پژوهشی امکان جمع‌آوری و تحلیل همه‌ی این متغیرها وجود ندارد. متغیر سازگاری تحصیلی چندبعدی است و از عوامل متعدد تأثیر می‌پذیرد. چون تاکنون پژوهشی به بررسی رابطه این متغیرها نپرداخته، بنابراین سؤال اصلی پژوهش عبارت است از این است که آیا خودکارآمدی و مهارت اجتماعی توان پیش‌بینی سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه را دارند؟

روش پژوهش:

روش پژوهش حاضر همبستگی از نوع پیش‌بینی است. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان دختر پایه‌ی اول دوره‌ی اول متوسطه شهر همدان که در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ در مدارس متوسطه دولتی مشغول به تحصیلی بودند به تعداد ۴۷۰۰ نفر تشکیل می‌داد که از بین این جامعه، تعداد ۲۴۵ نفر از دانش‌آموزان دختر با استفاده از روش تصادفی طبقه‌ای نسبی به عنوان نمونه آماری انتخاب شد. ابزارهای پژوهش عبارت بود از:

۱) **پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی ماتسون:** برای سنجش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان از مقیاس سنجش مهارت‌های اجتماعی که توسط ماتسون و همکاران در سال ۱۹۸۳ برای سنجش مهارت‌های اجتماعی افراد ۴ تا ۱۸ ساله تدوین گردیده است استفاده شد. فرم اولیه این مقیاس دارای ۶۲ عبارت بود که توسط یوسفی و خیر (۱۳۸۱) تحلیل عاملی شده به ۵۶ عبارت کاهش یافت، که مهارت‌های اجتماعی افراد را توصیف می‌کنند. نمره‌گذاری این پرسشنامه براساس یک شاخص ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت با دامنه‌ای از نمره ۱ (هرگز/ هیچ وقت) تا ۵ (همیشه) مشخص نماید. البته به جز سؤال‌های ۷-۸-۱۰-۱۱-۱۴-۱۷-۲۰-۲۱-۲۴-۲۷-۲۸-۳۰-۳۶-۳۸-۳۹-۴۱-۴۲-۴۵-۴۷-۵۰-۵۱-۵۴ در بقیه سوالات جهت نمره‌گذاری متفاوت است و نمره‌گذاری به صورت عکس صورت می‌گیرد. هرگز نمره (۱)، بندرت نمره (۲)، گاهی اوقات نمره (۳)، اغلب اوقات نمره (۴)، همیشه نمره (۵). علاوه بر نمراتی که پاسخگو هر کدام از عوامل یاد شده به دست آمده می‌آورد، جمع نمرات ۵۶ عبارت موجود در مقیاس نیز یک نمره کلی، که بیانگر خودکارآمدی آزمودنی است به دست می‌دهد (۲۴).

تحقیقات نشان داده‌اند که مقیاس مهارت‌های اجتماعی ماتسون از پایایی بالای بازآزمایی و روایی افتراقی قابل قبولی برخوردار است (۲۴). برای بررسی پایایی مقیاس مهارت‌های اجتماعی از ضریب آلفای کرونباخ و تصنیف استفاده کردند. مقدار ضریب آلفای کرونباخ و تصنیف به دست آمده برای کل مقیاس یکسان و برابر ۰/۸۶٪ گزارش شده است. در ایران نیز ریاضی (۲۵) با استفاده از آلفای کرونباخ پایایی این پرسشنامه را ۰/۷۹٪ و ۰/۸۰٪ به دست آورده‌اند.

در پژوهش حاضر نیز برای بررسی پایایی مقیاس مهارت‌های اجتماعی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای کل مقیاس برابر ۰/۸۱٪ گزارش شده است.

۲) **پرسشنامه‌ی خودگزارشی مهارت اجتماعی شات:** پرسشنامه‌ی خودگزارشی مهارت اجتماعی شات (۱۹۸۸) یک پرسشنامه‌ی مداد- کاغذی است که ۳۳ ماده دارد. آزمودنی باید به هر یک از ماده‌های پرسشنامه که در یک مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (پاسخ کاملاً مخالف نمره ۱ و پاسخ کاملاً موافق نمره ۵) تنظیم شده است، پاسخ گوید. همچنین، نمره‌گذاری ماده‌های ۵، ۲۸ و ۳۳ پرسشنامه‌ی فوق به صورت معکوس می‌باشد و کمترین و بیشترین نمره در پرسشنامه خود- گزارشی مهارت اجتماعی شات به ترتیب ۴۵ و ۱۶۵ می‌باشد (۲۶). این پرسشنامه شامل سه مؤلفه‌ی مهارت اجتماعی است که عبارت‌اند از: الف) ارزیابی و ابراز هیجان، ب) تنظیم هیجان و ج) بهره‌برداری از هیجان.

ضرایب همسانی درونی این پرسشنامه برای کل مهارت اجتماعی ۰/۸۴ و برای خرده مقیاس‌های، ارزیابی و ابراز هیجان، تنظیم هیجان و بهره‌برداری از هیجان به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۶۶ و ۰/۵۵ می‌باشد، برای یافتن روایی پرسشنامه‌ی مهارت اجتماعی از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی به روش چرخش واریماکس استفاد شد. در این تحلیل سه عامل استخراج شده است که بررسی نمودار آزمون اسکری^۱ و پایه‌ی نظری پرسشنامه از این استدلال حمایت می‌کند. این سه عامل با هم ۳۳/۰۵٪ واریانس سؤال‌ها را تبیین می‌کنند. درواقع عامل اول با درصد واریانس تبیین شده‌ی معادل ۱۸/۱۸٪ سهم بیشتری در تبیین پرسشنامه‌ی مهارت

<https://sanad.iau.ir/Journal/fhj/Article/1213760>, D.O.R. 20.1001.1.23223065.1402.13.1.9.6

اجتماعی بر عهده دارد (۲۶). خسروجاوید (۲۷) ضرایب همسانی درونی کل پرسشنامه را ۰/۸۱، تنظیم هیجان را ۰/۷۸، ارزیابی و ابراز هیجان را ۰/۶۷ و بهره‌برداری از هیجان را ۰/۵۰ به دست آورد.

در پژوهش حاضر نیز برای بررسی پایایی مقیاس مهارت اجتماعی از آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای کل مقیاس برابر ۰/۷۶ گزارش می‌باشد.

۳) پرسشنامه سازگاری بل (BAI^v): این پرسشنامه در سال ۱۹۶۱ توسط بل تدوین گردید. وی در زمینه‌ی سازگاری دو پرسشنامه ارائه کرده است که یکی مربوط به دانش‌آموزان و دانشجویان است و دیگری مربوط به بزرگسالان. هر فرم پنج بعد سازگاری را در بر می‌گیرد که عبارتند از: الف) سازگاری در خانه؛ ب) سازگاری بهداشتی؛ پ) سازگاری اجتماعی؛ ت) سازگاری عاطفی؛ ث) سازگاری تحصیلی. در عین حال، مجموع نمره‌های این پنج حیطه، نمره‌ی سازگاری کل را به دست می‌دهد (۲۸). سوال‌های مربوط به ابعاد مختلف سازگاری به صورت پراکنده در پرسشنامه منظور شده‌اند. در این پرسشنامه، فقط پاسخ بلی یا خیر امتیاز دریافت می‌کنند. بر اساس جدول هنجار شده، به گزینه‌ی انتخابی عدد صفر یا یک تعلق می‌گیرد. نمره‌ی سازگاری فرد، برابر با مجموع امتیازهایی است که از تمام سوال‌ها به دست آمده است. علاوه بر نمره‌ی کل، می‌توان نمره‌های سازگاری فرد را در هر یک از ابعاد سازگاری در خانه، بهداشتی، اجتماعی، عاطفی و تحصیلی محاسبه نمود که نشان‌دهنده‌ی میزان سازگاری فرد در آن بعد می‌باشد. که در این پژوهش فقط به بعد سازگاری تحصیلی پرداخته شده است.

بل در سال ۱۹۶۱، ضرایب اعتبار (پایایی) را برای خرده مقیاس‌های سازگاری در خانه، بهداشتی، اجتماعی، عاطفی و تحصیلی به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۱، ۰/۸۸، ۰/۹۱ و ۰/۸۵ و برای کل مقیاس ۰/۹۴ گزارش کرده است. هم‌چنین، این آزمون روایی بالایی در تشخیص گروه‌های بهنجار از نوروپیک داشته و همبستگی با آزمون‌های شخصیت آیزنک نشان داده است (۲۸). در ایران نیز نقش‌بندی (۲۹)، پایایی به شیوه دو نیمه کردن را برای هر بعد و کل مقیاس بین ۰/۸۱ تا ۰/۹۴ گزارش نمود. در پژوهش حاضر نیز برای بررسی پایایی مقیاس سازگاری تحصیلی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر ۰/۸۵ به دست آمده است.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها، متناسب با نیاز آماری از نرم‌افزار آماری SPSS^{۲۳} در قالب دو بخش آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردید. در بخش توصیفی از روش‌های آماری توصیفی از قبیل جدول توزیع فراوانی، نمودار، شاخص‌های مرکزی و پراکندگی برای توصیف اطلاعات جمعیت شناختی و داده‌ها بهره گرفته شد. در بخش آمار استنباطی جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون، و تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده گردید.

یافته‌ها:

به منظور تعیین رابطه‌ی بین سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی و مهارت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه، پس از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط افراد گروه نمونه، داده‌ها استخراج شد، کدگذاری گردید و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با توجه به یافته‌های پژوهش، ۳۲/۵ درصد از نمونه آماری مورد مطالعه دانش‌آموزان در پایه اول، ۳۳/۵ درصد در پایه دوم، ۳۴ درصد در پایه سوم مشغول به تحصیل می‌باشند، معدل تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه در گروه نمونه ۱۷/۸۵ و انحراف استاندارد آن ۲/۲۵ و میانگین سن اعضای گروه نمونه ۱۵/۱۱ با انحراف استاندارد ۲/۱۷ می‌باشد.

جدول ۱: توصیف متغیرهای پژوهش

Table 1: Description of research variables

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
سازگاری تحصیلی	۲۴۵	۲۲/۰۸	۷/۱۱	۶	۳۰
خودکارآمدی	۲۴۵	۱۶۲/۹۲	۲۲/۴۸	۱۱۱	۲۰۹
مهارت اجتماعی	۲۴۵	۱۱۷/۳۴	۱۵/۸۴	۸۴	۱۵۷

اطلاعات جدول شماره ۱، متغیرهای پژوهش گروه نمونه را توصیف می‌کند. نتایج بیانگر آن است میانگین سازگاری تحصیلی ۲۲/۰۸ و انحراف معیار آن ۷/۱۱، میانگین خودکارآمدی ۱۶۲/۹۲ و انحراف معیار آن ۲۲/۴۸، میانگین مهارت اجتماعی ۱۱۷/۳۴ و انحراف معیار آن ۱۵/۸۴ است.

سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه با خودکارآمدی و مهارت اجتماعی آنان رابطه دارد. برای آزمون هدف اصلی پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید که نتایج آزمون فرضیه اصلی پژوهش در قالب ماتریس همبستگی در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: ماتریس همبستگی

Table 2: Correlation matrix

متغیر	خودکارآمدی	مهارت اجتماعی	سازگاری تحصیلی
خودکارآمدی	۱		
مهارت اجتماعی	۰/۲۸	۱	
سازگاری تحصیلی	۰/۴۵	۰/۳۴	۱

نتایج جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی ۰/۲۵ و با مهارت اجتماعی ۰/۳۴ رابطه مستقیم معنی‌دار دارد. میزان سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه رابطه دارد.

جدول ۳: رابطه سازگاری تحصیلی و خودکارآمدی

Table 3: The relationship between academic adjustment and self-efficacy

متغیر	خودکارآمدی
	R
سطح معنی داری	
سازگاری تحصیلی	۰/۴۴۸
	۰/۰۰۰۱**

نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون در جدول شماره ۳، نشان می‌دهد سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه رابطه مستقیم معنی‌دار دارد. ($R=0/448$, $P=0/0001$). بنابراین فرض صفر رد و فرضیه اول پژوهش تأیید شد.

جدول ۴: رابطه سازگاری تحصیلی و مهارت اجتماعی

Table 4: The relationship between academic adjustment and social skills

متغیر	مهارت اجتماعی
	R
سطح معنی داری	
سازگاری تحصیلی	۰/۳۴
	۰/۰۰۰۱**

<https://sanad.iau.ir/Journal/fhj/Article/1213760>, D.O.R. 20.1001.1.23223065.1402.13.1.9.6

نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون در جدول شماره ۴، نشان می‌دهد سازگاری تحصیلی با مهارت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه رابطه مستقیم معنی‌دار وجود دارد. ($R=0/34$, $P=0/001$).

خودکارآمدی و مهارت اجتماعی دانش‌آموزان دختر پایه‌ی اول دوره‌ی اول متوسطه توان پیش‌بینی سازگاری تحصیلی آنان را دارد.

جدول ۵: متغیرهای پیش‌بین وارد شده به مدل رگرسیون

Table 5: predictor variables entered into the regression model

مدل	متغیرهای پیش‌بین وارد شده	متغیر ملاک	روش
۱	خودکارآمدی مهارت اجتماعی	سازگاری تحصیلی	همزمان

نتایج جدول شماره ۵ نشان می‌دهد که به صورت همزمان متغیرهای خودکارآمدی و مهارت اجتماعی برای پیش‌بینی سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه وارد تحلیل رگرسیون شده است.

جدول ۶: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه‌ی همزمان برای پیش‌بینی سازگاری تحصیلی بر اساس خودکارآمدی، مهارت اجتماعی

مدل	منبع واریانس	مجموع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	P	R	R ²	دوربین‌واتسون
	رگرسیون	۴۲۴۳/۷۷	۳	۱۴۱۴/۵۹					
۱	باقیمانده	۸۱۲۰/۵۹	۲۴۱	۳۳/۶۹	۴۱/۹۸	۰/۰۰۰۱	۰/۵۹	۰/۳۴	۱/۷۴۱
	جمع کل	۱۲۳۶۴/۳۶	۲۴۴						

در راستای پاسخگویی به چهارم پژوهش نتایج مجذور تعدیل شده ضریب رگرسیون چندگانه در جدول شماره ۷، نشان می‌دهد که بر پایه مدل رگرسیون خودکارآمدی و مهارت اجتماعی به کمک هم ۳۴ درصد از واریانس سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه را تبیین و پیش‌بینی می‌کنند ($R^2=0/34$) که این مقدار تبیین از لحاظ آماری معنی‌دار گزارش شده است ($F=41/98$ و $P=0/001$). به عبارتی دیگر این سه متغیر انتخاب شده توان پیش‌بینی ۳۴ درصد از سازگاری تحصیلی را دارند و ۶۶ درصد از سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه متأثر از عوامل دیگری است.

جدول ۷: ضرایب بتا به منظور شناسایی شدت و جهت تأثیر خودکارآمدی و مهارت اجتماعی بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر

Table 7: Beta coefficients in order to identify the intensity and direction of the influence of self-efficacy and social skills on the academic adjustment of female students

متغیرها	B	خطای استاندارد	Beta	T	سطح معنی‌داری	VIF	TOLERANCE
مقدار ثابت	-۱۱/۴۸۳	۳/۴۳۱		-۳/۳۴۷	۰/۰۱		
خودکارآمدی	۰/۰۹۸	۰/۰۱۸	۰/۳۱۱	۵/۵۶۵	۰/۰۰۰۱	۱/۱۴۳	۰/۸۷۵
مهارت اجتماعی	۰/۰۹۱	۰/۰۲۵	۰/۲۰۳	۳/۷۰۹	۰/۰۰۰۱	۱/۰۹۵	۰/۹۱۳

همان‌طور که در شماره ۶، مشاهده می‌شود، با توجه به مقدار Beta خودکارآمدی توانسته است سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه را به صورت معنی‌داری $0/31$ پیش‌بینی کند. $(Beta = 0/31)$ و $(P < 0/001)$ که نشان می‌دهد با هر واحد افزایش در خودکارآمدی، سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه نیز به اندازه‌ی $0/31$ واحد افزایش می‌یابد که این تفاوت از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد. همچنین با توجه به مقدار Beta مهارت اجتماعی بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه تأثیر معنادار دارد $(Beta = 0/203)$ و $(P < 0/001)$ که نشان می‌دهد با هر واحد افزایش در مهارت اجتماعی، سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه نیز به اندازه‌ی $0/21$ واحد افزایش می‌یابد که این افزایش از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری:

میزان سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه رابطه دارد، در راستای آزمون فرضیه اول پژوهش، نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد سازگاری تحصیلی با خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه رابطه مستقیم معنی‌دار دارد. بنابراین فرضیه اول پژوهش تأیید شد و با افزایش خودکارآمدی سازگاری تحصیلی هم افزایش یافت.

در تبیین یافته فوق می‌توان گفت که مهارت‌های اجتماعی باعث می‌شود فرد احساسات منع شده خود را ابراز کند و پاسخ‌های بهتر و سازنده را به افراد بدهد. خودکارآمدی این توانایی را به افراد می‌دهد تا بتوانند در برخورد با پدیده‌های اطراف خود رفتاری واقعی و صادقانه داشته باشند. رفتار مبتنی بر مهارت‌های اجتماعی می‌تواند سازگاری فرد را با خود و با محیط اطراف افزایش دهد و فرد را قادر سازد تا ضمن حرمت خود و دیگران احتمال به دست آوردن نتایج مطلوب تحصیلی را افزایش دهد. ابراز نکردن خود و عدم توجه به حقوق راستین و نشان ندان قاطعیت، انسان را گرفتار مشکل‌های رفتاری- اجتماعی می‌کند. بسیاری از ناسازگاری‌های فردی، اجتماعی و تحصیلی به این دلیل به وجود می‌آید که فرد، قدرت ابراز وجود و مهارت نه گفتن در جای مناسب را ندارد (۳۰)، همچنین خودکارآمدی تسهیل‌کننده مرحله گذار و انتقال و موجب سازگاری نوجوانان با مدرسه می‌گردد. دانش‌آموزانی که از منبع بزرگتری از خودکارآمدی برخوردارند و قادرند درباره مشکلاتشان با دیگران و به خصوص والدین خود صحبت کنند، توانایی بیشتری برای منطبق شدن با زندگی در مدرسه و دانشگاه دارند. بر اساس دیدگاه آدلر، فرد با برخورداری از خودکارآمدی در خانواده و اجتماع، علاقه اجتماعی در وی رشد یافته که این احساس اجتماعی را به موقعیت‌های مدرسه، کار و ازدواج تعمیم بخشیده و به سازگاری منجر می‌شود. بهره‌مندی از مهارت‌های اجتماعی به ویژه ابراز وجود، تأثیر به‌سزائی در تعاملات بین‌فردی دارد و موجب می‌شود فرد با احساس توانمندی با محیط اطراف خود ارتباط مؤثر برقرار کند و بتواند این ارتباط را حفظ کند، این امر موجب می‌شود فرد بتواند خود را به نحوی مطلوب‌تر با محیط، سازگار کند و در نتیجه، این سازگاری بهینه، موجب احساس خودارزشمندی و زمینه‌ازمقابله مناسب با فشارهای روانی و نهایتاً سلامت روان او را به همراه دارد (۳۱). با توجه به اینکه در مدارس نمونه پژوهش به صورت مستقیم و غیر مستقیم مهارت‌هایی مثل مهارت ابراز وجود و مهارت نه گفتن و همچنین چگونگی کنار آمدن با دیگران و شخصیت‌های متفاوت دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود و دانش‌آموزان با چنین مهارت‌هایی آشنا می‌شوند و همچنین مهارت‌های اجتماعی به دانش‌آموزان به صورت غیر مستقیم آموزش داده می‌شود و زمانی که بین دانش‌آموزان و معلم ارتباط مناسب برقرار شود باعث افزایش خود آگاهی دانش‌آموزان از توانایی‌های خودم شود و از سویی چون دانش‌آموزان در مدرسه با هم سالان خود ارتباط برقرار می‌کنند و روابط صمیمانه با دوستان خود برقرار می‌کنند که به تبع آن موجب افزایش سازگاری می‌شود.

<https://sanad.iau.ir/Journal/fhj/Article/1213760> , D.O.R. 20.1001.1.23223065.1402.13.1.9.6

میزان سازگاری تحصیلی با مهارت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه رابطه دارد، نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد سازگاری تحصیلی با مهارت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی اول متوسطه رابطه مستقیم معنی‌دار وجود دارد. بنابراین فرضیه دوم پژوهش تأیید شد با افزایش سازگاری تحصیلی مهارت اجتماعی دانش‌آموزان هم افزایش پیدا می‌کند.

در تبیین این نتیجه به دست آمده می‌توان گفت مهارت اجتماعی به عنوان عامل مهمی در قدرت سازگاری و پذیرش اجتماعی می‌تواند نقش ایفا کند. اهمیت و ضرورت توجه به این مسأله در این است که توانایی شخص برای سازگاری و چالش در زندگی و عملکرد منسجم به قابلیت‌های هیجانی و منطقی بستگی دارد. توانش‌های هیجانی نه تنها برای تجربه‌های اجتماعی، بلکه برای تجربه‌های تحصیلی و فردی نیز کارایی دارند. در واقع، برخی از محققان ادعان می‌کنند که خودآگاهی و زندگی درونی فرد به گونه چشمگیری توسط تجربه‌های هیجانی مشخص می‌شود (۳۲).

با توجه به دیدگاهی که توسط گلمن (۳۲) ارائه شده و تقسیم‌بندی که او از مولفه‌های مهارت اجتماعی شامل شناخت عواطف شخصی (خودآگاهی)، به کار بردن درست هیجان‌ها (خودکنترلی)، برانگیختگی خود و شناخت عواطف دیگران (همدلی) و حفظ ارتباط‌ها (مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی) ارائه نموده، می‌توان دریافت که چرا مهارت اجتماعی بالا می‌تواند سازگاری تحصیلی بهتری را برای فرد به ارمغان آورد. بر این اساس مؤلفه‌های کلیدی مهارت اجتماعی (خودآگاهی و مدیریت هیجانی) باعث می‌شود که افراد با مهارت اجتماعی بالا از خودآگاهی بیشتری بهره‌مند شوند، و در واقع درک عمیقی از هیجانات، نقاط قوت و ضعف، نیازها و سائقه‌های خود دارند و قادر به ارزیابی، هدایت و کنترل وقایع زندگی و تحصیلی‌شان هستند که این قابلیت‌ها نقش بارزی را در ایجاد بصیرت و بینش نسبت به خود و محیط پیرامون (مدرسه و کلاس) ایفا می‌کند و قدرت سازش‌پذیری فرد را ارتقاء می‌بخشد. از سوی دیگر مدیریت هیجانی خوب در این افراد باعث می‌شود تا آنان از هیجان‌های منفی نظیر اضطراب و تحریک‌پذیری رهایی یابند و در فراز و نشیب زندگی تحصیلی کمتر با مشکل مواجه شوند و در صورت مواجهه می‌توانند از این موقعیت‌ها رهایی یابند و به ثبات و سازگاری دست یابند.

بنابر پژوهش مریسون و همکاران (۳۳) ارتباط خوب و موفق بین معلم و شاگرد سبب بهبودی و افزایش سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان می‌گردد و با توجه به این مطلب در مدارس نمونه پژوهش ارتباط معلم و شاگردان به صورت مناسب برگزار می‌شود و بنا بر احتمال متقابل می‌باشد که این مسئله باعث افزایش سازگاری و ارتباط مناسب دانش‌آموزان می‌شود. وزمانی که بین دانش‌آموزان و معلم ارتباط مناسب برقرار شود باعث افزایش خودآگاهی دانش‌آموزان از توانایی‌های خود می‌شود که به تبع آن موجب افزایش سازگاری می‌شود.

خودکارآمدی و مهارت اجتماعی دانش‌آموزان دختر پایه‌ی اول دوره‌ی اول متوسطه توان پیش‌بینی سازگاری تحصیلی آنان را دارد، نتایج مجذور تعدیل شده ضریب رگرسیون چندگانه نشان داد که بر پایه مدل رگرسیون، خودکارآمدی و مهارت اجتماعی به کمک هم ۳۴ درصد از واریانس سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه را تبیین و پیش‌بینی کنند.

در تبیین یافته فوق می‌توان گفت دانش‌آموزانی که از منبع بزرگتری از خودکارآمدی برخوردارند و قادرند درباره مشکلاتشان با دیگران و به خصوص والدین خود صحبت کنند، توانایی بیشتری برای منطبق شدن با زندگی در مدرسه و دانشگاه دارند. بر اساس دیدگاه آدلر، فرد با برخورداری از خودکارآمدی در خانواده و اجتماع، علاقه اجتماعی در وی رشد یافته که این احساس اجتماعی را به موقعیت‌های مدرسه، کار و ازدواج تعمیم بخشیده و به سازگاری منجر می‌شود. بهره‌مندی از مهارت‌های اجتماعی به ویژه ابراز وجود، تأثیر به‌سزائی در تعاملات بین‌فردی دارد و موجب می‌شود فرد با احساس توانمندی با محیط اطراف خود ارتباط مؤثر برقرار کند و بتواند این ارتباط را حفظ کند، این امر موجب می‌شود فرد بتواند خود را به نحوی مطلوب‌تر با محیط،

سازگار کند و در نتیجه، این سازگاری بهینه، موجب احساس خودارزشمندی و زمینه‌از مقابله مناسب با فشارهای روانی و نهایتاً سلامت روان او را به همراه دارد (۳۴). همچنین با افزایش هوش هیجانی این اطمینان در دانش‌آموزان شکل می‌گیرد که قادر به انجام تکالیف و وظایف محوله در محیط آموزشی می‌باشند، کمتر دچار ناامیدی می‌شوند و تلاش و پشتکار بیشتری از خود نشان می‌دهند و بدین ترتیب نگرش مثبت‌تری نسبت به محیط مدرسه داشته و به گونه‌ای سازگارانه عمل می‌کنند.

مهارت اجتماعی نیز به عنوان عامل مهمی در قدرت سازگاری و پذیرش اجتماعی می‌تواند نقش ایفا کند. اهمیت و ضرورت توجه به این مسأله در این است که توانایی شخص برای سازگاری و چالش در زندگی و عملکرد منسجم به قابلیت‌های هیجانی و منطقی بستگی دارد. توانش‌های هیجانی نه تنها برای تجربه‌های اجتماعی، بلکه برای تجربه‌های تحصیلی و فردی نیز کارایی دارند. در واقع، برخی از محققان اذعان می‌کنند که خودآگاهی و زندگی درونی فرد به گونه چشمگیری توسط تجربه‌های هیجانی مشخص می‌شود.

ملاحظات اخلاقی:

به منظور رعایت کدهای اخلاقی، در تمام مراحل این پژوهش ملاحظات اخلاقی همچون اصل اخلاقی امانتداری علمی، حق معنوی مؤلفین آثار، رازداری و رضایت آگاهانه از تمام شرکت کنندگان شرکت کننده، رعایت شده است. این پژوهش در شورای پژوهشی و اخلاقی دانشگاه همدان با نامه شماره ۱۳۹۷/د/۴۴۱۵ به تأیید رسیده است.

محدودیت‌های پژوهش:

مانند هر پژوهشی، پژوهش حاضر نیز با محدودیت‌هایی روبه‌رو بوده است که به برخی از آنها در زیر اشاره می‌شود؛ (۱) محدود بودن گستره اجرا با مناطق شهری و عدم بررسی موضوع در مناطق روستایی، تعمیم یافته‌های پژوهش را محدود می‌سازد؛ (۲) اجرای مطالعه بر روی دانش‌آموزان مدارس دولتی و عدم بررسی دانش‌آموزان مدارس غیردولتی؛ (۳) محدود بودن مکان اجرای مطالعه به سطح شهر همدان و همکاری ضعیف مسئولین مدارس؛ (۴) برخی از دانش‌آموزان در زمینه پاسخگویی به سوالات علاقه و همکاری لازم را نداشتند.

پیشنهادهای:

(۱) انجام مداخله‌های آموزشی مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی برای ارتقای سطح سازگاری و به ویژه سازگاری تحصیلی؛ (۲) انجام مداخله‌های آموزشی گروهی مهارت اجتماعی برای ارتقای سطح سازگاری تحصیلی در مدارس متوسطه؛ (۳) انجام مداخله‌های مشاوره‌ای و برنامه‌های آموزشی برای تقویت باورهای هوش هیجانی جهت افزایش سازگاری تحصیلی در مدرسه و کلاس درس؛ (۴) به روان‌شناسان و مشاوران توصیه می‌شود در راستای حل مشکل ناسازگاری دانش‌آموزان علاوه بر خانواده و محیط به مسائل روان‌شناختی دانش‌آموزان نیز توجه شود.

میزان مشارکت نویسندگان:

تمام نویسندگان در نگارش مقاله نقش برابر دارند.

تضاد منافع:

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان پژوهش بیان نشده است.

References

1. Baker RW., Siryk B. Measuring Adjustment to College. Journal of counseling psychology. 2019; 3: 179-189. DOI: [10.12691/education-6-9-13](https://doi.org/10.12691/education-6-9-13)
2. Abramson L., Alloy L., Hankin B., Clements C., Zhu L., Hogan M., Whitehouse W. Optimistic cognitive style and invulnerability to depression. In J. Gillham (ed.) the science of Optimism and Hope (pp. 75-98). Philadelphia, PA: Templeton Foundation press; 2018. DOI:[10.1037/0021-843X.115.1.145](https://doi.org/10.1037/0021-843X.115.1.145).
3. Abramson LY, Seligman MEP, Teasdal JD. Learned helplessness in humans: Critique and reformulation. Journal of Abnormal psychology. 2013; 87: 49-74. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.87.1.49>
4. Ainley J. School and the social development of young Austrians: Farmworkers, outcomes and influences. Paper presented at the 1999 Nation Social Outcome of Schooling Forum organized by the Performance Measurement and Review Branch, Education Queen land, Sufers Paradise, Australia; 2016.
5. American Occupational Therapy Association. Occupational therapy practice framework: Domain and practice. American Journal of occupational Therapy. 2020; 56:609-39. <https://doi.org/10.5014/ajot.2020.74S2001>
6. Amram Y. The contribution of Emotional and Spiritual Intelligences to Effective Business Leadership, Institute of Transpersonal Psychology, California; 2019. DOI: [10.4236/oj.2015.42006](https://doi.org/10.4236/oj.2015.42006).
7. Baker RW, Siryk B. Measuring Adjustment to College. Journal of Counseling Psychology. 2013;3: 179-189. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.2.179>
8. Fredrickson BL. What good are positive emotions? (Electronic version). age of personal control. New York: Oxford University Press; 2016.
9. Pallock LL, Lamborn SD. Beyond parenting practices: Extended kinship support and the academic adjustment of African-American and European-American teens, Journal of-Adolescence. 2016; 29: 813-828. DOI:[10.1016/j.adolescence.2005.12.003](https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.12.003).
10. Hillary G, Brent M. Emotional, social, and academic adjustment of college students: A longitudinal study of retention. Journal of Counseling and Development. 2015; 281-288. [HTTPS://DOI.ORG/10.34785/J012.2020.803](https://doi.org/10.34785/J012.2020.803).
11. Roeser RW, Eccles JS, Sameroff AJ. Academic and emotional functioning in early adolescence: Longitudinal relations, patterns, and prediction by experience in middle school. Development and Psychopathology. 2017; 10: 321-352. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2021.101997>.
12. Baker RW, Siryk B. Measuring adjustment to college. Journal of Counseling Psychology. 2016; 31: 179-189. DOI: [10.12691/education-6-9-13](https://doi.org/10.12691/education-6-9-13).
13. Epstin JB, RobertsonM, Emertson S, Pillips N, Stevenso Moore P. Quality of life and oral function in patients treated with relation therapy for head & neck cancer. Head Neck. 2017; 23: 389-398. DOI:[10.1002/HED.1049](https://doi.org/10.1002/HED.1049).

14. Harrison LJ, Clarke L, Ungerer JA. Children's Drawing Provide a New Perspective on Teacher-Child Relation Quality and School Adjustment. Australia Macquarie University, Early Childhood Research Quarterly. 2018; 55-71. [10.1016/j.ecresq.2006.10.003](https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2006.10.003).
15. Yusliza Mohd Y. Self-Efficacy, Perceived Social Support, and Psychological Adjustment in International Undergraduate Students in a Public Higher Education Institution in Malaysia, Journal of Studies in International Education. 2012; 16 (4):353-371. <https://doi.org/10.1177/1028315311408914>.
16. Amram Y, Dryer C. The development and preliminary validation of the Integrated Spiritual Intelligence Scale (ISIS). Palo Alto, CA: Institute of Transpersonal Psychology Working Paper; 2017. <https://www.mdpi.com/2077-1444/13/12/1140>.
17. Doğutaş, A. Self-Efficacy Beliefs of Teacher Candidates on Readiness to Teaching Profession at a University in Turkey. İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2016; (9): 1-24. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/igdirsosbilder/issue/66814/1044855>
18. Fayers PM, Machin D. Quality of life Assessment, Analysis and Interpretation, John Willy, New Yourk; 2000. DOI:10.1002/0470846283.
19. Ciarrochi J, Forgas JP, Mayer JD. Emotional intelligence in life. Philadelphia. PA: psychology press. Current Directions in Emotional Intelligence Research. In Lewis, M. et al (eds), Handbook of Emotions. New York, Gilford press; 2021. <https://doi.org/10.4324/9780203943397>.
20. Cohen R, Maunt BM, Strobrel MG, Buif MC. children with learning disabilities. Journal of Special Education. 2019; 14:79-91. DOI: <https://doi.org/10.3102/0034654321998072>.
21. Enochs WC, Roland CB. Social adjustment of college freshmen: the importance of gender. Journal of Special Education. 2016; 1:11-31. DOI: [10.12691/education-6-9-13](https://doi.org/10.12691/education-6-9-13).
22. Fairclugh D. Design and Analysis of Quality-of-life Studies in Clinical trials. Chapman & Hall. London; 2000. Doi: [10.1007/s11136-019-02304-8](https://doi.org/10.1007/s11136-019-02304-8).
23. Fersterling F. Attribution: An Introduction to Theories, Research and Applications. Published by psychology press Ltd; 2001. <https://doi.org/10.4324/9781315804514>.
24. Matson JL, Fee VE, Coe DA, Smith D. A Social Skills program for developmentally delayed preschoolers Journal of Clinical Child Psychology. 2013; 20(4): 428-433. <https://doi.org/10.1177/074193250302400101>.
25. Riazie F. Comparison of problem-solving ability and its components in divorced and normal parents with the level of social skills of female children. Master Thesis of Islamic Azad University, Hamadan Branch; 2014. URL: <http://jpcp.uswr.ac.ir/article-1-532-en.html>
26. Bell J. A secure base. New York: Basic Books; 2018.
27. Khosrow Javid M. Evaluation of validity and construct validity of Shot Social Skills Scale in adolescents. Master Thesis in General Psychology, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran; 2017. [10.22034/SSYJ.2020.679056](https://doi.org/10.22034/SSYJ.2020.679056).
28. Bell J. The Bar- on model of emotional- social intelligence (ESI). Psychotherapy, 2006; 18: 13- 25. DOI: [10.4236/mme.2013.31003](https://doi.org/10.4236/mme.2013.31003).
29. Naqshbandi S. Bell compatibility test standardization. Ph.D. dissertation of Islamic Azad University; 2001.

<https://sanad.iau.ir/Journal/fhj/Article/1213760> , D.O.R. 20.1001.1.23223065.1402.13.1.9.6

30. Belogini, WC, Stackert RA, Bursik K. Consequences of different kinds of parent discipline. In M.L. Hoffman L.W. Hoffman (Eds), Review of child development research, New York: Russel sage foundation; 2013.
31. Hamre BK, Pianta RC. Can instructional and emotional support in the first-grade classroom make a difference for children at risk of school failure? Child Development. 2005; 76:949–967. <https://www.jstor.org/stable/3696607>.
32. Goleman D. Emotional Intelligence, Bantam Books, N.Y; 2005.
33. Murris P. Relationships between Self – efficacy and symptoms of anxiety disorders and depression in a normal adolescent sample. Personality and Individual Differences. 2022; 32: 337-348. DOI:[10.1016/S0191-8869\(01\)00027-7](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00027-7)
34. Berman KL. The effects of social skills training on the interactions of unpopular and popular press engaged in cooperative tasks. Paper presented at the meeting of the society for Research in Child Development. 2013; 55:151-162. DOI: [10.4236/ce.2019.1012191](https://doi.org/10.4236/ce.2019.1012191).